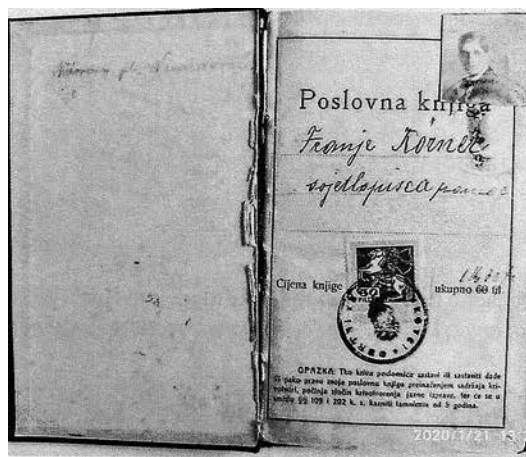

doc. dr. sc. DARIJA KUHARIĆ □ Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti, Osijek

Do nekih se otkrića ne dolazi samo dugotrajnim i mukotrpnim istraživačkim radom, već je pokatkad potrebno i malo sreće. Od 18. stoljeća¹ u engleskom se jeziku za označivanje umijeća slučajnog dolaska do zanimljivih i važnih otkrića upotrebljava imenica *serendipity*, čiji se hrvatski prijevod *serendipitet* rijetko rabi. *Serendipitet* u znanosti naglašava važnost otvorenosti prema neočekivanim rezultatima i sposobnost prepoznavanja vrijednosti u neplaniranim otkrićima. Zato je u kontekstu otkrića zbirke negativa na staklu Franje Körnera, njegove biste i reljefa njegove supruge Ankice opravdano upotrijebiti taj pojam. Matošić² naglašava kako se *serendipitet* opisuje „kao pronalaženje nečeg vrijednog dok se traga za nečim sasvim drugim ili kao pronalaženje nečeg na neočekivanom mjestu ili na neočekivan način. Riječ je uvijek o 'sretnoj slučajnosti'.”

Tijekom izrade doktorske disertacije pod naslovom *Semantika privatnog – obiteljska rukopisna zbirka receptata iz 19./20. stoljeća* dogodilo se upravo to. Disertacija se velikim dijelom temelji na autoantropologiji, odnosno na istraživanju autoričine vlastite kulture unutar „kulturnog kontinuiteta” u kojemu istraživač i sudionici istraživanja dijele isti kontekst.³ U tom se smislu kulturni kontinuitet odnosi na prijenos kulturnih vrijednosti, vjerovanja, običaja, praksi i tradicija s jedne generacije na drugu, čime se održava i čuva identitet i zajednička baština neke skupine ili društva kroz vrijeme.

U ovom je primjeru segment istraživanja vlastite kulture podložan subjektivnim i objektivnim izazovima iz autoričine perspektive. Razvod roditelja nakon kratkotrajnog braka rezultirao je djelomičnim ili potpunim nepoznavanjem detalja obiteljskog života s očeve strane. Matrilinarno podrijetlo (očeva majka, baka i prabaka) rukopisne zbirke receptata i pripadajuće efemerne građe velikim je dijelom bio enigma za autoricu. Ipak, zahvaljujući serendipnom pronalaženju informacija, važnoj komponenti složenog fenomena „traženja informacija” prema Wilsonovu modelu informacijskog ponašanja⁴, autorica je tijekom 2020. došla do nekoliko ključnih podataka iznimno bitnih za kvalitetnu obradu teme disertacije.

Prezime Kerner / Körner

McCay-Peet i Toms⁵ tvrde kako događaj, da bi se nazvao serendipnim, mora započeti zapažanjem nečega neočekivanog (neobičnog, nepredviđenog, nepravilnog), a opažatelj mora biti vješt u prepoznavanju nepravilnosti u zapaženome i imati mentalni sklop koji će ga poticati da nastavi s promatranjem koliko god je potrebno da bi se došlo do neočekivanoga važnog otkrića.

Jedno od prezimena koje se pojavljuje u istraživanju obitelji jest i prezime Kerner, u kroatiziranoj verziji zabilježeno na grobnom spomeniku u Nuštru. U kontekstu informacijskog ponašanja samo su prezime i pojmovi *fotografska radnja* i *Vinkovci* bili poznati autorici. No kroatizacija njemačkih prezimena u Hrvatskoj bila je proces prilagođavanja i transformacije prezimena njemačkog podrijetla u oblike koji su fonetski i morfološki bliži hrvatskom jeziku. Taj je proces bio osobito vidljiv tijekom 19. i 20. stoljeća, kada su mnogi doseljenici iz njemačkih područja mijenjali svoja prezimena kako bi se lakše uklopili u lokalnu zajednicu. Korelacija između kroatiziranih prezimena i njihovih izvornih oblika može se pratiti na temelju fonetskih promjena, pri čemu se njemački glasovi zamjenjuju hrvatskim ekvivalentima, kao i na temelju morfoloških prilagodbi koje uključuju dodavanje ili promjenu sufiksa radi bolje usklađenosti s hrvatskim jezičnim normama. Tako je njemačko prezime *Körner* postalo *Kerner*, zadržavajući sličan zvuk, ali prilagođeno hrvatskome fonološkom sustavu.

sl.1. Dio naslovnice *Poslovna knjiga Franje Körnera, svjetlopisca pomoć* (1917.)

¹ Etimologija riječi *serendipitet*: engl. *serendipity* = Serendip: Sri Lanka; ime je skovao engleski književnik Horace Walpole (1717. – 1797.) u bajci *Tri princa od Serendipa*, https://hjp.znanje.hr/index.php?show=search_by_id&id=dIZuUBU%025253D

² Mirta Matošić, „Serendipitet u informacijskom ponašanju ili slučajno nailaženje na informacije”, *Vjesnik bibliotekara Hrvatske*, vol. 62, br. 1 (2019): 222.

³ Usporediti: Valentina Gulinić, „Domaće, vlastito i osobno: autokulturna defamilijarizacija”, *Narodna umjetnost*, vol. 42, br. 1 (2005): 160–181.

⁴ Matošić, *Serendipitet*, 224.

⁵ Matošić, *Serendipitet*, 223.

sl.2. Atelier Tonka. preporuka gospođe Tonke osobno za Franju Körnera u kojoj piše da je „(...) bio marljiv i pošten te mogu gg. Colegam najtoplije preporučiti“.

sl.3. Franjo Körner na grupnoj fotografiji glavnog osoblja fotografskog Atelijera Tonka, 1923.

Izvor: obiteljska zbirka

sl.4. Supružnici Körner pred ulazom u jedan od ateliera u vinkovačkoj Dugoj ulici.

Izvor: obiteljska zbirka

sl.5. Brončana plaketa dodijeljena Franji Körneru za sudjelovanje na Međunarodnoj fotografskoj izložbi održanoj tijekom Proletnoga zagrebačkog zbora u travnju 1930.

Izvor: u vlasništvu Melite Rendić

6 Matošić, *Serendipitet*, 226.

7 „Slavonski hrastici Franje Körnera“, *Glas Slavonije*, <http://glas.hr/405332/4/Slavonski-hrastici-Franje-Krnera> (pristupljeno 25. lipnja 2024.).

8 „Slavonski hrastici Franje Körnera u Meraji“, *Glas Slavonije*, <https://www.glas-slavonije.hr/404970/5/Slavonski-hrastici-Franje-Krnera-u-Meraji> (pristupljeno 25. lipnja 2024.).

9 „Fotoklub Vinkovci dobio je nagradu Hrvatskog foto saveza za najuspješniju udrugu i doprinos hrvatskoj fotografiji za 2019. godinu. Zaslužili su to nizom velikih izložbi, a što mogu napraviti posebno su pokazali velebnom izložbom fotografija Franje Körnera *Slavonski hrastici*“ (Tihana Papac u tekstu *Retrospektivnom izložbom Panorama 2000-2021. otvoren 22. Salon fotografije Vinkovci*). Detaljnije na portalu novosti.hr. <https://novosti.hr/retrospektivnom-izlozbon-panorama-2000-2021-otvoren-22-salon-fotografije-vinkovci/>

10 Lovorka Magaš, „Izložba Deutscher Werkbunda Film und Foto na zagrebačkoj Međunarodnoj fotografskoj izložbi i hrvatska fotografija početkom 1930-ih“, *Radovi Instituta za povijest umjetnosti*, br. 34 (2010): 194.

U ovisnosti o povijesnom trenutku i društveno-političkim odnosima, događali su se i obrati.

S početkom Drugoga svjetskog rata kroatizirana su prezimena ponovo dobivala svoj izvorni oblik, da bi se nakon rata opet pribjeglo pohrvaćivanju.

Serendipitet se dogodio u aktivnome, usmjerenom modalitetu pretraživanja prema Agarwalu⁶ upisivanjem izvornog oblika njemačkog prezimena *Körner*. Rezultat istraživanja su poveznice na dvije vijesti objavljene na internetskom portalu osječkoga *Glasa Slavonije*: od 18. srpnja 2019.⁷ i od 15. srpnja 2019.⁸ Ključno ime proizašlo iz poveznica bilo je ono Dražena Bote, vrsnoga suvremenog fotografa koji je u vinkovačkoj galeriji fotografije postavio izložbu *Meraja*⁹. Telefonski je razgovor iznjedrio detaljne podatke o Franji Körneru, ali i nešto mnogo važnije – ime vlasnice albuma fotografija predstavljenih na izložbi. Riječ je o autoričinoj sestričnici Meliti Rendić iz Zagreba (1957.), također fotografinji po vokaciji. Posljednji privatni kontakt ostvaren još u dječjoj dobi dobio je novi, neočekivan nastavak 50-ak godina kasnije.

Melita Rendić je kao unuka Franje Körnera i njegove supruge Ankeice, a usto i kao kći svoje majke Hedvige, nastavila obiteljsku tradiciju kao četvrta fotografinja u nizu. Pokazala se vrhunskom svjedokinjom vremena i čuvaricom obiteljskih priča i dokumenata. Zahvaljujući tome, prikaz Körnerova profesionalnoga i privatnog života zaokružio je priču kojoj nedostaju samo djelići da bude cjelovita.

Tko je Franjo Körner (1901. – 1945.)

Franjo Kerner rođen je 30. travnja 1901. u Virovitici kao sin Ivana i Helene. Kada je i kako obitelj došla u Vinkovce, nije poznato. Može se pretpostaviti da se obitelj preselila u Franjinu ranoj dobi, o čemu svjedoči Kernerova fotografija kao dječaka izrađena kod *svjetlopisca* Dragutina Alkiera, kod kojega je i započeo svoje naukovanje kao *šegrt* od 1914. do 1917.

Poslovna knjiga Franje Körnera, svjetlopisca pomoć (sl.1.) dokument je koji zorno prikazuje stjecanje profesionalnog iskustva. Istodobno donosi detaljne osobne podatke te pojedinosti o Franjinu fizičkom izgledu: „Rođen 1901, vjerozakon rimokatolički, stas malen, lice duguljasto, oči zelene, obrve plave, zubi zdravi, vlasi plave, brada okrugla. Zanimanje svjetlopisački pom.“ Usavršavao se kod spomenutog Karla Alkiera, koji navodi kako je njegovo zanimanje bilo *für alles* te da je uz plaću od 60 kr imao *alles frei*. Potom Franjo odlazi u Pécs i stječe radno iskustvo kod Károlya Zelesnyja. Nakon toga od 1918. do 1920. radi kod Árpáda Templera u budimpeštanskom okrugu Soroksár. Vraća se u Vinkovce i zapošljava se u Fotografskoj radnji prvog reda Zdenka Zemana, koji bilježi da mu je „ponašanje vrlo dobro te i u poslu marliv. Zadnje vrijeme kao samostalni poslovođa u mojoj filijali u Valpovu te kao i vrlo poštenog mogu preporučiti“. Sljedeći grad u kojemu se uči poslu jest Dubrovnik – u Foto atelieru „Slavia“ Josipa Bernera. U Fotografskom atelieru „Helios“ u Sarajevu, kod M. D. Pape, radi od 1922. do 1923. Potom odlazi

u Zagreb: radi u Zavodu za fotografiranje i specijalno povećavanje slika „Foto rapid“ na Preradovićevu trgu, a zatim prelazi u prestižni Atelier Tonka, gdje je od 1. lipnja do 15. prosinca 1923. zaposlen kao *negativ i pozitiv retušer*. I iz toga ga atelijera prate dobre preporuke, ne samo u *Poslovnoj knjizi*. Među sačuvanim dokumentima nalazi se posebna preporuka gospođe Tonke osobno: za Franju piše da je „za to vrieme [...] bio marljiv i pošten te mogu gg. Colegam najtoplije preporučiti“. Zavidna je to ocjena, posebno ako se uzme u obzir razina popularnosti i povijesno značenje tog atelijera. (sl.2.) Usavršavanje završava u Foto Paxu, u Zagrebu, Ilica 35.

Gradsko poglavarstvo u Vinkovcima izdalo je Körneru 6. travnja 1927. *Odobrenje za tjeranje fotografskog obrta*, a dva tjedna poslije gradski načelnik izdao mu je i obrtničku iskaznicu. Tijekom karijere mijenjao je lokacije fotografskih atelijera, ali su se svi nalazili u Dugoj ulici. Radio je kao profesionalni fotograf u Vinkovcima do 1945.

Da je Körner imao talenta za umjetničku fotografiju, pokazuje brončana plaketa s Međunarodne fotografske izložbe (sl.5.) održane tijekom Proletnoga zagrebačkog zbora u travnju 1930. Magaš¹⁰ navodi kako je „Udruženje fotografa organiziralo [...] predstavljanje profesionalnih fotografa“. Govori o 30 izlagača, među kojima su dominirali zagrebački atelijeri (posebice Antonija Kulčar Tonka)(sl.3.), dok se među ostalima spominju F. Körner i P. Seiler iz Vinkovaca. Usto, Körner je bio redovni član Organizacije fotografa Hrvatske, Slavonije, Dalmacije te Bosne i Hercegovine.

Vjenčao se 1933. s jedanaest godina mlađom Anom (Ankicom) Nágy, unukom Franje Gérarda¹¹, veleposjednika bliskog obitelji Khuen Belassi. Bio je to brak koji nije poznavao neimaštinu. No mondeni život određen Franjinim nemirnim umjetničkim duhom bio je obilježen ljubomorom zbog brojnih ženskih modela i izrade aktova. Neobično je financijski pomagao svojoj braći i sestrama. U hrvatskoj, a napose u dubrovačkoj fotografskoj povijesti djelovao je još jedan Kerner – Srećko (Felix), poznat kao Puba, kojemu je stariji brat Franjo kupio i opremio fotografski atelijer na Stradunu. Njegov nedavno preminuli unuk dr. Mario Kerner, liječnik iz Zagreba, donirao je 2015. opremu nekadašnjega fotografskog studija FOTO Dubrovnik, obogativši Zbirku fotografija i fotografskog materijala Kulturno-povijesnog muzeja Dubrovačkih muzeja za sedam vrijednih predmeta.¹²

Körnerova suradnja s mladim hrvatskim kiparom Rudolfom Švaglom Lešićem (Županja, 1911. – Vodnjan, 1979.) dosegla je vrhunac sredinom 1930-ih. Körner je fotografirao kiparove skulpture na izložbi postavljenoj u Vinkovcima 1935. godine. (sl.4.) Kipar mu se odužio izradom gipsanog portreta. (sl.9.) Moguće je pretpostaviti kako je u kontekstu prethodno spomenutih Körnerovih obiteljskih veza s obitelji Khuen Belassi, u vrijeme izložbe u Vinkovcima 1935. te u Vukovaru 1937. Švagel Lešić upravo „ostvario (je) i vrlo značajne kontak-

te sa slavonskim plemićkim obiteljima – grofovima Eltz iz Vukovara i Khuen-Belassi iz Nuštra, te za njih izveo više kiparskih narudžbi“.¹³

Prema nekim svjedočenjima, Körner je tijekom Drugoga svjetskog rata bio domobran, ali istodobno je koketirao sa svojim njemačkim prezimenom. Dio vinkovačke populacije pamti ga kao Nijemca: spominje se u Oberkerschovoj monografiji o Nijemcima u Vinkovcima i okolicama na popisu *Deutsche Familienvorstände* kao „Körner Franz, Fotograf, Lange Gasse“.¹⁴ Posveta supruzi s datumom (lipanj 1943.) na unutrašnjosti izrezbarene drvene kutijice za nakit¹⁵ svjedoči da je Körner 1943., u jeku rata, bio u Njemačkoj. Meliti Rendić poznata je priča da su Nijemci poslali nezina djeda u Dachau radi fotografiranja. Vratio se *kao drugačija osoba*. Navodno je svojim fotografskim materijalom pomagao i partizanima. Ipak, ostaje nejasno pod kojim je okolnostima u veljači 1945. završio u zatvoru, odakle je svojoj supruzi pisao pjesme.

Körnerov život završio je na Kumanovoj ciglani u Vinkovcima, gdje je, prema nekim izvorima, sa skupinom sugrađana strijeljan, a prema drugima je zaklan. Tijelo nije pronađeno; tek je 1949. Kotarski sud donio rješenje kojim je „Franjo Kerner proglašen mrtvim, a kao dan njegove smrti uzima se 31.V.1945., odnosno kao dan kojega imenovani nije preživio“. Na mjestu njegova stradanja danas se nalazi spomen-obilježje.

Tajna tavana u Zagrebačkoj 2 u Vinkovcima

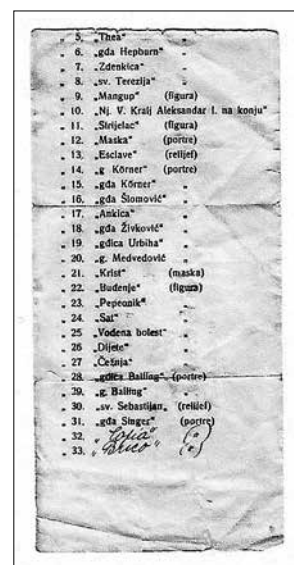
Pojava Körnerova lika i djela u provedenom istraživanju generirala je priču u priči. Mnogstvo fotografija i dokumenata u posjedu Melite Rendić podigli su primarnu temu na višu razinu, dodijelivši joj snažno vizualno obilježje. Dakle, serendipno nailaženje na informacije tijekom istraživačkog procesa potvrdilo se kao doista relevantno.

Najimpresivnijim dijelom priče pokazao se posjet napuštenoj kući Rozalije (Ružice) Nágy u Zagrebačkoj ulici 2 u Vinkovcima, zajedničke prabake Melite Rendić i autorice ovog teksta. Možda je i znakovitost datuma posjeta – 20. veljače 2020., pridonijela ekskluzivnosti otkrića. U sredini polupraznog tavana stajala je vrlo dobro očuvana bista Franje Körnera na staroj drvenoj Thonet stolici: izrađena od gipsa, prebojena te postavljena na drveno kvadratno postolje.

S njezine prednje strane učvršćena je mjedena pločica s ugraviranim tekstom *Franjo Körner 1935.* (sl.7.) Osim toga, u kući je pronađen reljefni portret profila Ankice Körner, također izrađen od gipsa i prebojen. Stanje tog reljefnog portreta bilo je lošije: bili su slomljeni rubni dijelovi, no ipak su se naslućivale stranice pravokutne osnove. Na donjem dijelu reljefa autor se potpisao, ali je dio prezimena Lešić odlomljen. (sl.8.) To vrijedno otkriće korak je dalje u kontekstualizaciji postojećih izvora.

U samom kutu tavana nalazila se kutija pokrivena starim brojevima tjednika *Arena* i njemačkih časopisa o ručnom radu iz 1960-ih godina. Na dnu su bile pohranjene

sl.6. Pozivnica za izložbu kipara Rudolfa Švagela Lešića i popis radova, 1935. godina
Izvor: Zec, Daniel. *Osječki kipari prve polovine 20. stoljeća. Leović, Živić, Nemon, Švagel Lešić, Osijek. Galerija likovnih umjetnosti, 2014., str. 247.*

11 Detaljnije o Franji Gérardu u: Darija Kuharić, *Štib i smek: semantika privatnog* (Osijek: Svjetla grada i Akademija za umjetnost i kulturu u Osijeku, 2023), 44-64.

12 Dubrovački list „SEDAM PREDMETA. Obitelj Kerner Dubrovačkim muzejima donirala vrijednu građu“, <https://dulst.hr/sedam-predmeta-obitelj-kerner-dubrovačkim-muzejima-donirala-vrijednu-gradju/247168/> (pristupljeno 23. lipnja 2024.).

13 Daniel Zec, „Kipar Rudolf Švagel-Lešić – osječki razdoblje (1939. – 1945.)“. *Osječki zbornik*, vol. 30, br. XX(2011): 206.

14 Valentin Oberkersch, *Heimathuch der Deutschen aus Vinkovci und Umgebung* (Biberach: Arbeitsgemeinschaft f. d. Heimatbuch, 1975), 85.

15 Kutijica je u autoričinu posjedu.

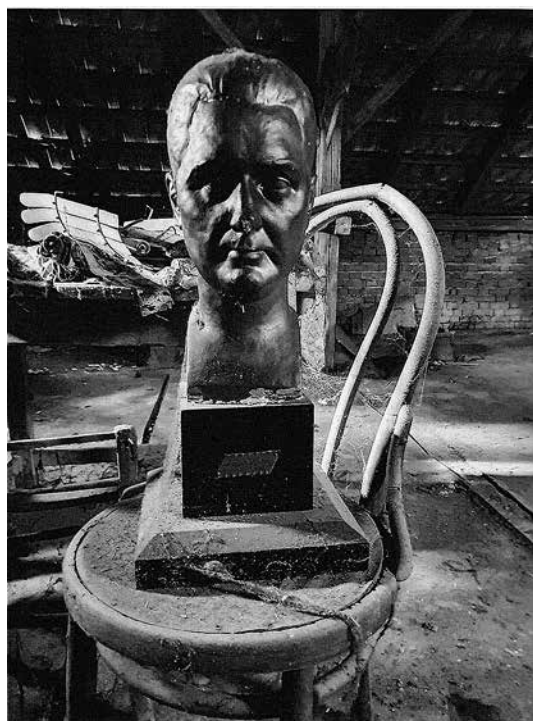
sl.7. Vrlo dobro očuvana bista Franje Körnera pronađena je na tavanu kuće u Zagrebačkoj ulici 2 u Vinkovcima (20. veljače 2020.).

Izvor: snimila Darija Kuharić

sl.8. Reljefni portret profila Ankice Körner u zatečenom stanju u kuće u Zagrebačkoj ulici 2 u Vinkovcima (20. veljače 2020.). Izvor: snimila Darija Kuharić

sl.9. Franjo Körner sa svojom gipsanom bustom koju je izradio kipar R. Švagel Lešić

četiri bijele kutije (povezane tankim, ali čvrstim koncem i gumenim trakama) te jedna žuta kutija s negativima na staklu dimenzija 13 x 18 cm. Ti gotovo stoljetni stakleni negativi zatečeni su u vrlo dobrom stanju usprkos neprikladnoj pohrani za suvremene standarde. (sl.11.)

Tri od pet kutija s poklopcem sadržavale su informacije o dimenzijama ploča, njihovu broju te naslovu Körnerova opusa – *Stari slavonski hrastici*. Sadržaj čini ukupno 97 fotografija slavonskih šuma, uglavnom hrastika, nastalih u razdoblju od 1934. do 1940. Postojala je, naime, uredba Brodske imovne općine¹⁶ koja je nalažala fotografiranje svih prodanih hrastika, posebice onih za strano tržište. Od 1880. do početka 1930-ih godina taj je posao obavljao vinkovački fotograf Stjepan Kirschweg.¹⁷

Nakon njegova umirovljenja zadatak je preuzeo Franjo Körner. Izložba u „Meraji“ iz 2019. postavljena je na temelju izrađenih fotografija iz privatnog albuma (sl.10.), no za postojanje negativa saznalo se, dakle, tek godinu dana poslije.

Primjerice, negativi u jednoj od bijelih kutija obilježeni su autorovim rukopisom s podacima o lokaciji snimanja, imenima kupaca i godinom prodaje hrastika. Körner je snimio fotografije u Ilijanskoj (šuma blizu Garčina), Paovi (lovište blizu Soljana), Kragujni, Jošavi I. i Jošavi II., Merolini (šuma i lovište blizu Cerne), Čunjevcima, Radiševu (šumski rezervat blizu Vrbanje) i Rastovu (šumski rezervat blizu Gunje). Gotovo se sve šume nalaze na popisu hrastovih šuma koji je sastavila Brodska granična pukovnija 1820. s pripadajućim informacijama o površinama u jutrima i hvatima.¹⁸ Kupci su bile ugledne drvopredavačke tvrtke onoga doba: „Filipa Deutscha sinovi“, „Grossmann“, „Domovinsko“, „Slavex“ i „Našička“.¹⁹

Želja je Melite Rendić iz Zagreba, unuke Franje Körnera, da se radovi Rudolfa Švagela Lešića, kojima je ovjekovječio njezina djeda i baku, kao i cjeloviti opus negativa na staklu *Stari slavonski hrastici* doniraju Muzeju Slavonije u Osijeku. Autorica ovog teksta duboko je zahvalna i ponosna što će ta vrijedna donacija završiti upravo u njezinu rodnom gradu. Kako su gotovo sva Švagel Lešićeva djela iz predratnog opusa 1945. uništena, istraživači povijesti umjetnosti i muzejska publika imat će mogućnost upoznati dosad nepoznato. Osim toga, negativi na staklu zbog svoje raritetnosti i brojnosti imaju neprocjenjivu vrijednost za širok krug istraživača, ali i za poznavatelje fotografije.

Umjesto zaključka: razmišljanje voditeljice Odjela knjižnice u Muzeju Slavonije dr. sc. Marine Vinaj, knjižničarske savjetnice

„Muzejske zbirke bogate svoje fondove otkupima, zamjenom i darovima. Svaki predmet, a posebno cjelovita zbirka, svojevrсна je muzejska dragocjenost. Donacije obiteljskih ostavština temelji su brojnih muzejskih zbirki iz kojih su se tijekom godina iznjedrili i muzejski odjeli. Osobni predmeti i zbirke iz intime obiteljskoga okružja prelaze u javne prostore baštinskih ustanova i postaju dijelom povijesne priče grada.

Spomenuta Zbirka Kerner svojim će predmetima, ali i pričom koja ju tako detaljno prati, obogatiti Zbirku fotografija i Zbirku skulptura Povijesnoga odjela Muzeja Slavonije, ali i kulturno-povijesnu sliku grada na radost njegovih stanovnika, ali i brojnih štovatelja i čuvara baštine.“²⁰

¹⁶ Brodska imovna općina specifična je udruga nekadašnjih graničara, a potom pravoužnitnika, koja je imala zadatak preuzeti dio bogatstva šuma na području nekadašnje Sedme brodske vojnograničarske pukovnije. Uzgoj šume održavan je prema svim pravilima šumarske struke. Osnovana je 1873., a prestala je djelovati 1942. Bila je to ustanova za područje Vinkovaca, ali i za mnogo šire područje (<https://vus.hr/izlozba-brodska-imovna-opcina-razgranato-stablo-duboka-korijena/>)

¹⁷ Vlasnik uglednog fotoateljera Foto Etienne.

¹⁸ HR-HDA-Fond 445 (Brodska graničarska pukovnija), Odjel graničarske uprave, Upravni odsjek, Šumarski ured, kut. 206 (1813. – 1821.), b.b (Mastungs-beaugenscheinigung pro anno 1820); u: Mislav Rađošević, „Šume Brodske pukovnije u drugoj polovici 18. i početkom 19. stoljeća“ (diplomski rad, Filozofski fakultet u Zagrebu, 2018), 91-94.

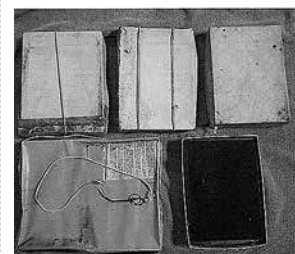
LITERATURA

1. Dubrovački list. „SEDAM PREDMETA. Obitelj Kerner Dubrovačkim muzejima donirala vrijednu građu”. <https://dulist.hr/sedam-predmeta-objekt-kerner-dubrovačkim-muzejima-donirala-vrijednu-građu/247168/> (pristupljeno 23. lipnja 2024.).
2. Glas Slavonije. „Slavonski hrastici Franje Körnera”. <http://glas.hr/405332/4/Slavonski-hrastici-Franje-Krnera> (pristupljeno 25. lipnja 2024.).
3. Glas Slavonije. „Slavonski brastici Franje Körnera u Meraji”. <https://www.glas-slavonije.hr/404970/5/Slavonski-hrastici-Franje-Krnera-u-Meraji> (pristupljeno 25. lipnja 2024.).
4. Gulin Zrnić, Valentina. „Domaće, vlastito i osobno: autokulturna defamilijarizacija”. *Narodna umjetnost*, vol. 42, br. 1 (2005): 180–181.
5. Hrvatski jezični portal. „Serendipitet”. https://hjp.znanje.hr/index.php?show=search_by_id&id=dLZuUBU%25253D (pristupljeno 25. lipnja 2024.).
6. Kuharić, Darija. „Cultural Geography: Old Slavonian Oak Trees”. U: *EUROPEAN REALITIES – POWER Conference Proceedings 5th International Scientific Conference*, ur. Iva Buljubašić, Marija Šain, Borko Baraban, Jasminka Najcer Sabljak. Osijek: Akademija za umjetnost i kulturu u Osijeku, 2023, str. 388–410. <https://doi.org/10.59014/VBEI4004> (pristupljeno 24. lipnja 2024.).
7. Kuharić, Darija i Ines Hocenski. „Enriching the content of the Museum of Slavonia to strengthen the tourist offer”. U: *Proceedings of the 13th International Scientific Symposium on Region, Entrepreneurship, Development (RED)*, ur. Boris Crnković, Osijek: Ekonomski fakultet u Osijeku, 2024, str. 85–101.
8. Kuharić, Darija. *Štib i šmek: semantika privatnog*. Osijek: Svjetla grada i Akademija za umjetnost i kulturu u Osijeku, 2023.
9. Magaš, Lovorka. „Izložba *Deutscher Werkbunda Film und Foto* na zagrebačkoj Međunarodnoj fotografskoj izložbi i hrvatska fotografija početkom 1930-ih”. *Radovi Instituta za povijest umjetnosti*, br. 34 (2010): 189–199.
10. Matošić, Mirta. „Serendipitet u informacijskom ponašanju ili slučajno nailaženje na informacije”. *Vjesnik bibliotekara Hrvatske*, vol. 62, br. 1 (2019): 219–236.
11. Oberkersch, Valentin. *Heimatsbuch der Deutschen aus Vinkovci und Umgebung*. Biberach: Arbeitsgemeinschaft f. d. Heimatsbuch, 1975.
12. Papac, Tihana. „Retrospektivnom izložbom *Panorama 2000./2021.* otvoren 22. Salon fotografije Vinkovci”. *novosti.br*, 15. srpnja 2021. <https://novosti.hr/retrospektivnom-izlozbon-panorama-2000-2021-otvoren-22-salon-fotografije-vinkovci/> (pristupljeno 24. lipnja 2024.).
13. Radošević, Mislav. „Šume Brodske pukovnije u drugoj polovici 18. i početkom 19. stoljeća”. Diplomski rad, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, 2018. <http://darhiv.ffzg.unizg.hr/id/eprint/10778/1/Diplomski%20rad%20-Rado%C5%A1evi%C4%87-%20o%20C5%Aoume%20Brodske%20pukovnije.pdf> (pristupljeno 24. lipnja 2024.).
14. Zec, Daniel. „Kipar Rudolf Švagel-Lešić – osječko razdoblje (1939. – 1945.)”. *Osječki zbornik*, vol. 30, br. xx (2011): 205–226.
15. Zec, Daniel. *Osječki kipari prve polovice 20. stoljeća: Leović, Živić, Nemon, Švagel-Lešić*. Osijek: Galerija likovnih umjetnosti, 2014.

FROM SERENDIPITY TO DONATION: THE CHRONICLE OF AN UNEXPECTED DISCOVERY

Some discoveries are arrived not only by lengthy and laborious research work but sometimes thanks to that needful stroke of luck. Since the 18th century, English has used the word serendipity to mean the art of accidentally arriving at important and interesting discoveries; the Croatian version of the word, though, is but little used. Serendipity in science and scholarship emphasises the importance of being open to unexpected results and the ability to recognise values in unplanned discoveries. And so the word seems just the right concept to invoke in the context of the discovery of the collection of glass negatives of Franjo Körner, his bust and a relief of his wife Ankica. In the writing of the doctoral thesis “Semantics of private-family handwritten collection of recipes from the 19th and 20th centuries” just this took place. The dissertation is in large part based on auto-anthropology, that is, the exploration of the writer’s own culture within the cultural continuity, in other words, of the transfer of cultural values, beliefs, customs, practices and traditions from one generation to another by which the identity and common heritage of some group or society is preserved and cared for.

The paper describes in detail the discovery of two pieces by sculptor Rudolf Švagel Lešić from his pre-war oeuvre and the collection Old Slavonian Oak Groves, consisting of 97 glass negatives by Vinkovci photographer Franjo Kerner or Körner (1891–1945). Drawing on a rich family documentation and the stories of members of his family, his professional work and life are described, providing a detailed insight into the cultural and social circumstances of Slavonia at that time. The path from the serendipitous find to the upcoming formal donation to the Museum of Slavonia in Osijek is presented. The objective of the paper is to accentuate the importance of private donations in the preservation of cultural inheritance and the part they play in reinforcing links between museum and community.

sl.10. Fotografija iz ciklusa *Stari slavonski hrastici* Franje Körnera.

Izvor: u vlasništvu Melite Rendić

sl.11. Negativi na staklu Franje Körnera.

19 Detaljnije vidjeti: Darija Kuharić, „Cultural Geography: Old Slavonian Oak Trees”, u: *EUROPEAN REALITIES – POWER Conference Proceedings 5th International Scientific Conference*, ur. Iva Buljubašić, Marija Šain, Borko Baraban, Jasminka Najcer Sabljak (Osijek: Akademija za umjetnost i kulturu u Osijeku), 395–401.

20 Detaljnije vidjeti: Darija Kuharić i Ines Hocenski, „Enriching the content of the Museum of Slavonia to strengthen the tourist offer”, u: *Proceedings of the 13th International Scientific Symposium on Region, Entrepreneurship, Development (RED)*, ur. Boris Crnković (Osijek: Ekonomski fakultet u Osijeku, 2024): 85–101.